

A szocialista demokrácia új formája

Aki nagy útra kél, lépjen ki bátran — vallja az ősi tapasztalat, s az élet számtalanszor igazolta, hogy valóban az első léptek útjeme mintegy iramot szab a további haladásnak, meghatározza irányát, lendületét, alapjellegét.

Új ötéves tervünk sodrába ím, így léptünk be mi is. Az esztendőkezdet — noha rég nem tapasztalt, zordon tél tarkította hózáporos, szélviharos, fergeteges meglepetésekkel — sikeresnek bizonyult. Az első napok, hetek, sőt már a téli hónapok szülte teljesítményeket ismerjük az üzemi jelentésekből, a tévé, rádió, sajtó híradásaiból, ezúttal csupán arra emlékeztetnénk, hogy az évnyitás közéletünk új vonásainak útnakindítását is jelentette. Szerzte az országban, községközpontokban és kisvárosokban, municípiumokban és megyeszékhelyeken a néptanácsok megtartották konferenciájukat, majd pedig ezek után sor került Bukarestben a tanácselnökök első országos kongresszusára.

Mint a falvak, városok, megyék „gazdái“, a helyi értekezleteken a képviselők megtárgyalták tennivalóikat, terveiket, a különféle elgondolásokat. Volt miről tanácskoznuk: a településrendezésről éppúgy, mint az ésszerű vízgazdálkodásról, amelyekkel kapcsolatban az elmúlt esztendőben határozatok születtek, s törvényerejű rendeleteket fogadtattak el a legmagasabb szinten. E tanácskozások a szocialista demokrácia fórumai voltak, annak bizonyosságai, hogy a dolgozó tömegek egyre határozottabban vesznek részt a közéletben, a közigazgatásban, a kulturális tevékenységben, az egészségügyi hálózat valamennyi ága-bogában, megnyilvánulásában.

A néptanácsok elnökeinek első országos kongresszusa magas fokon, jelentőségének teljes tudatában juttatta érvényre a szocialista demokratizmus elvét, a dolgozóknak az országvezetésben való részvételét.

„A néptanácsok mostani kongresszusa — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs — rendszerünk felsőbbrendűségének bizonyítéka, a romániai szocialista demokrácia új formáját képviseli. Kifejezi azt a felsőbbrendű módot, ahogyan a tömegek szabadon véleményt nyilvánítanak a társadalom fejlesztésének lényeges kérdéseiben az államnak a nép által gyakorolt kormányzása problémáiban, az ország vezetésében, a munkásosztály, a parasztság és az értelmiség, nemzetiségre való tekintet nélkül az összes dolgozók akarata alapján és szellemében.“

Emez új forma jellemzésére érdemes fölemlíteni, hogy a kongresszus előkészítése alkalmat teremtett országszerzte arra, hogy széles körű vita során tárgyalják meg s elemezzék a néptanácsok tevékenységét, a gazdasági-társadalmi életben betöltött szerepüket. Csupán a néptanácsok megyei konferenciáin — a bírálat és önbírálat szellemében — körülbelül 8000 képviselő kért szót. Továbbá: közel kétszer ennyi indítvány, javaslat hangzott el abból a célból, hogy tovább tökéletesítsék a néptanácsok munkáját.

Méltán állapítja meg a jelentés: „A javaslatok és indítványok nagy része teljes mértékben indokolt, és haladéktalan megoldásra vár.“

A megoldás módjával foglalkozva mutatott rá az expozé és több fölszólaló, hogy a néptanácsok munkájának hatékonysága a tömegekhez fűződő kapcsolat szakadatlan erősítésétől függ, valamint a tanácsok ama képességétől, hogy serkentésük a lakosság alkotóerejét és kezdeményező-készségét. Ez annál inkább szükséges, minthogy a mi szocialista demokráciánk az emberi kizsákmányolás fölszámolására, a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, a termelőeszközök szocialista tulajdonára épül. Ilyen helyzetben alapját a társadalom összes tagjai közti együttműködés, a kölcsönös segítségnyújtás és tisztelet viszonyai alkotják, a honpolgároknak az a szabadsága, hogy tudatosan cselekedjenek mind saját személyiségük kiteljesítése, egyéni jövőjük kialakítása, mind pedig az általános haladás biztosítása végett.

A kongresszus jelképezte új forma sajátossága ugyanakkor az elvszerű, jóra törő bírálat; a hangütést ehhez maga az elnöki jelentés adta meg, jó példát mutatván: „Amint azt más alkalmakkor is hangsúlyoztam — emlékeztetett rá Nicolae Ceaușescu elvtárs —, teljes mértékben le kell mondani arról a múltban megnyilvánult hibás elvről, hogy a proletárdiktatúrát nem korlátozza törvény. Nem korlátozzák a régi, burzoá társadalom törvényei, de a munkásosztály, a dolgozók hatalma nem erősödhet meg, s nem fejlődhet csak a törvény alapján...“

Ennek a törvénytiszteletnek a szellemében hangsúlyozták a kongresszuson, hogy a legnagyobb határozottsággal kell küzdeni a törvény alkalmazásában, értelmességében megnyilvánuló szubjektívizmus és torzító törekvések ellen, s ugyan-

így a néptanácsok munkájában mutatkozó bürokratizmus, a rutin és formalizmus minden jelenséggel szemben, a feladatok teljesítésének igényes ellenőrzésére van szükség minden szinten, hogy mindenütt meghonosodjék a munka iránti magas fokú felelősség szelleme.

Az évkezdeti útnakindulás biztató légkörének kialakításához nagymértékben hozzájárult az is, hogy a kongresszus előestéjén jelent meg az eltelt öt éves terv teljesítéséről szóló összefoglaló jelentés, amely mintegy alátámasztotta az erőnkbe vetett bizakodást.

A jelentés egyes részletei különös figyelmet érdemelnek. Ilyen vonatkozásban lapunk hasábjain nemegyszer tettük szavá: tervgazdálkodásunk fő vonása az, hogy az ún. „húzó“ iparágak — gépgyártás, vegyipar, kohászat — amelyek fejlődése maga után vonja a többi haladtát is, az eltelt években ugyancsak kiemelkedő módon fejlődtek, a többihez képest jóval gyorsabb ütemben. Ezen túlmenően örvedetes az is, hogy a fűtőanyagtermelés ma — az energiahiányos világválság korában — rendületlenül gyarapodott, fontos lelőhelyeket tártunk föl, mi több: tetemes készleteket tudunk minden eshetőségre tartalékolni — ami a biztonságos termelés nélkülözhetetlen alapja. Energiagazdálkodásunkban nem volt fönnakadás. Közlekedésünknek éppúgy, mint iparunknak, a lakoságnak, akárcsak a mezőgazdaságnak, folyamatosan biztosítottuk a villanyt, meleg vizet, benzint, szénét, fát.

Meggondolkoztató az a jelenség, amelyre jelentésében Nicolae Ceaușescu elvtárs hívta föl a figyelmet. Az ti., hogy míg a régebbi tervek időszakában — bizonyos fokú önlebecsülés nyomán — egyes országos méretű és jelentőségű munkákat leállítottunk, abba hagytunk, vagy bizonyos iparágak kiépítését nem mertük vállalni, addig az utóbbi két öt éves terv során hozzáláttunk olyan fontos iparágak megteremtéséhez, mint például az elektronika, számítógépgyártás stb. Mindez hazánk, egész népünk megnövekedett teljesítőképeségéről, és önbizalmáról vall, amibe beleszámítandó építőiparunk megnövekedett kapacitása éppen úgy, mint szakmunkásaink gazdagabb tapasztalata vagy tudományos kutatógárdánk nagyobb teljesítőképesége.

Sokat vitatták a kongresszuson távlati terveinket is. Minthogy a településrendezésről, a tudományos-műszaki forradalom várható fejleményeiről, jellegéről, gondjairól többször is szözlottunk már lapunkban, ezúttal csupán egyetlen hosszú kifejeletű átgondolásról szölanánk.

Az erdőállomány ésszerű kezeléséről és a megfontolt, korszerű vízgazdálkodásról.

Nem véletlenül került egy fejezetbe az erdő és a víz. A kettő közt szoros az összefüggés. Nemcsak a fa — mint bármilyen növény — nem lehet meg étető nedvek nélkül, de a víz is „elbitangol“ onnan, ahol nincs erdő, s áldásból átokká válik, ha nem borítja legalább tél-túl berek, liget, cihér a szirteket, lankákat. A történelem számtalan példát bizonygat ebben a tekintetben. Föniciától Estremaduráig, Dalmáciától Sziciliáig valaha rengeteg borította a hegyeket. Ma pedig csupa szikla, csupa kietlen karszt és homoksvár az egész Földközi-tenger melléke, s Libanonban, akárcsak a hajdani Getsemané kertben, az Olajfák hegyén vagy Karthágó romjai körül alig maradt mutatóba, idegenforgalmi nevezetességgént egy-két évezredes, vaspántokkal övezett, fegyveres öröktől védett öreg cédrus, olajfa.

Mindez nemcsak turisztikai látnivaló, de örök emlékeztető is. Mert a mi tájainkon is a XX. század az erdőirtás, a kíméletlen tarolás, rengetegpusztítás százada. És — ezt az elnöki jelentés önkritikusan elismeri — nemcsak a fölszabadulás előtt, hanem azután sem volt erdőgazdálkodásunk eléggé előrelátó, nem annyira az óvás, ésszerűség, a jövő jegyében dolgozott, hanem a pillanatnyiságnak; a mértéktelenül növekvő igényeket tartotta csupán szem előtt, s nem a természetvédelem, az ökológiai egyensúly fölruhátatlan, kíméletlenül visszaütő törvényeit. Sok más tényező mellett ezzel is magyarázható, hogy öt év alatt két katasztrófális árvíz zúdult hazánkra. Az erdő- és vízgazdálkodás között ugyanis szoros az összefüggés: kiterjedt rengetegek, összefüggő erdőborítású forrásvidékek, vízgyűjtő térségek nélkül nem képzelhető el sem hatékony ármentesítés, sem bőséges, állandó vízbiztosítás.

Ebben a vonatkozásban pedig jócskán akad dolga az országos szervezeteknek — az erdészeti vezetőségtől az érintett minisztériumokig —, akárcsak a helyi tanácsoknak, kisvállalatoknak és erdészeknek. Ime, ezért foglalkoztak olyan alaposan e kérdéssel a tanácskozáson.

Elvszerű bírálati szellemben tett szavá köztársaságunk elnöke sok-sok kérdést a kongresszuson. A hírközlés, tájékoztatás gondjairól, fogyatékoságairól éppúgy szözlott, akárcsak a termelőmunka hiányosságairól vagy a külkereskedelemben

mutatkozó gondokról. Különösen a hatékonyság kérdése nyert éles megvilágítást: „...az eredmények nem állnak az ötéves terv előirányzatainak színvonalán, főleg azért, mert hiányosságok voltak a termelőtevékenységben és az alapokkal való gazdálkodásban, túllépték az anyagfőhasználási mutatókat, nem tartották be a határidőket, egyes objektumok műszaki-gazdasági paramétereit, a vegyipari és élelmiszeripari termelésben lemaradtak a tervteljesítéssel.“ Mindebből következik, hogy „...eredményeinknek nem szabad önmegelégedést kiváltaniuk, nem feledtethetik az elkövetett hibákat és fogyatékoságokat. Ellenkezőleg. Éppen mivel ragyogó eredményeink vannak, önkritikailag kell megvizsgálunk munkánkat. Ez a garanciája a múltbeli negatív jelenségek fől számolásának és az előttünk álló feladatok jó körülmények közötti teljesítésének.“

A jelentés e bölcs megállapításainak jegyében végezte munkálatait a kongresszus, s ha igaz az, hogy minden tanácskozás csak keret, lehetőség, amelyet megvitattott gondok s a kérdésfelvetés és -megválaszolás hangneme, módja tölt meg tartalommal, akkor elmondhatjuk, hogy a néptanácsi elnökök országos kongresszusa a viták komolyságát, elvszerűségét, az elemzések mélységét és tárgyismeretét illetően valóban eredményes és messzi időbeliségben kisugárzó volt.

Ez a kongresszus „azáltal íródik be a történelembe, hogy átfogó intézkedési programot fogad el, amely ragyogó jövőt, a haladás és fölvirágoztatás nagyszerű távlatát biztosítja hazánknak“.

KORUNK

Gergely István emléklakettje